

Olympiáda ľudských práv

XVII. ročník, školský rok 2014/2015

Krajské kolo

Kategória: Stredné školy

Szóbeli tételek

1. Terroristák támadták meg a Charlie Hebdo francia satirikus hetilap párizsi székházát, és megöltek 12 embert. Néhány nappal később a francia rendőrség elfogta a támadókat. Ezt követően tömegek tüntettek Párizsban.

Saját tudásotok és a médiából szerzett ismereteitek alapján magyarázzátok meg, hogy mely emberi jogok kerültek itt konfliktusba! Hogyan reagálnátok Ti a francia kormány helyében? Milyen intézkedéseket hoznátok a közbiztonság és az emberek életének védelme érdekében úgy, hogy közben az alapjogokat és szabadságjogokat is tiszteletben tartsátok?

2. 2014 egyik Nobel-békedíjasa a pakisztáni diáklány, Malála Júszufzai lett azért a küzdelméért, hogy minden gyermeknek alanyi jogon járjon az oktatás.

Magyarázzátok meg, hogy miért olyan fontos emberi jog az oktatáshoz való jog! Röviden ismertessétek, hogy mit tudtok a műveltséghez való jog gyakorlásáról a világ azon részében, ahonnet Malála származik, és hasonlítsátok össze a műveltséghez való jog gyakorlásával Szlovákiában!

3. Az ENSZ Közgyűlése 1948-ban elfogadta az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát.

Mutassátok be az említett dokumentum elfogadásának politikai és történelmi kontextusát! Milyen új nézőpontból közelítette meg az emberi jogok értelmezését és miben látjátok fő hozadékát?

4. Több mint 25 évvel ezelőtt, 1989 novemberében az akkori Csehszlovák Szocialista Köztársaságban kezdetét vette a politikát és a társadalmat alapvetően megváltoztató folyamat, a „bársonyos forradalom”. Sok diák és diáklány is tevékeny részesévé vált. A társadalmi változások élén álló Nyilvánosság az erőszak ellen (Verejnost' proti násiliu) politikai mozgalom két fő követelése a kommunista párt vezető szerepének eltörlése és a szabad választások kiírása volt.

A szakirodalom szerint, a szüleitek vagy rokonaitok elbeszélései alapján magyarázzátok el, hogy a forradalmárok miért éppen ezt a két célt tartották kulcsfontosságúnak a demokratikus társadalom kialakításában 1989-ben!

5. A politikai és közéleti diskurzusban és a médiákban is gyakran találkozunk az *integráció* (például külföldiek integrációja, testi fogyatékkal élők iskolai integrációja), az *inklúzió* (romák inklúziója) és az *asszimiláció* (nemzeti kisebbséghez tartozó személyek természetes vagy kényszerített asszimilációja) fogalmakkal.

Magyarázzátok el az integráció, inklúzió és asszimiláció fogalmak közti különbséget! A kisebbségi csoporthoz tartozó személyek társadalmi beilleszkedésének melyik modelljét részesítenétek Ti előnyben és miért?

6. A SzK Alkotmánya rögzíti a petíciós jogot, mint polgári és politikai jogot. Petícióval a polgárok népszavazást, azaz referendumot is kezdeményezhetnek. A SzK Alkotmánya szerint azonban az emberi jogok nem lehetnek petíció vagy népszavazás tárgya.

Magyarázzátok el, hogy miért nem lehetnek az emberi jogok petíció vagy népszavazás tárgya! Mit jelent a gyakorlatban ez a tilalom? Összhangban van szerintetek ez a tilalom a demokrácia lényegével?

7. A média szinte naponta ad újabb híreket az Afrikából és Közel-Keletről roskatag hajókon Európába menekülő emberek dramatikus sorsáról.

Magyarázzátok meg, hogy mi a menedékjog lényege és hogyan oldanátok meg Ti a menekültekkel kapcsolatos problémákat! Fel tudjátok nagy vonalakban vázolni, hogyan áll Szlovákia a menekültügyi kérdéshez?

8. 70 évvel ezelőtt ért véget a 2. világháború, az emberiség történelmének legnagyobb tragédiája. A háborúhoz kapcsolódó legnagyobb borzalom a holokauszt volt.

Ismertessétek, hogy a náci hatalomátvétel után a zsidó származású személyeket milyen alapvető emberi jogaitól fosztották meg, röviden írjátok körül helyzetüket a deportáció előtt, valamint a koncentrációs- és megsemmisítő táborokban!

9. Az állampolgári jogok biztosa felmérést végzett a reedukációs központokban (helytelen és elévült megnevezésük javítóintézet) elhelyezett kiskorú gyerekek alapvető jogainak és szabadságjogainak betartásáról a Szlovák Köztársaságban. Észrevételeit és ajánlásait a 2014 júliusában kiadott jelentésében foglalta össze.

Függetlenül attól, hogy a jelentést vagy a róla szóló híreket olvastátok-e, próbáljátok saját megítélésetek szerint röviden képet adni arról, hogy milyen alapvető emberi jogai és szabadságjogai sérülhetnek meg azoknak a gyerekeknek, akik reedukációs központban vagy más olyan intézetben tartózkodnak, amely számukra speciális nevelési gondoskodást nyújt eredeti szociális környezetükbe való beilleszkedésük elősegítése céljából.

10. 1991 óta Szlovákiában tilos a halálbüntetés. 2003 óta ez abszolút tilalom, ami annyit jelent, hogy a háború vagy háborútól való közvetlen fenyegetettség idején elkövetett tettekre is vonatkozik.

Ismertessétek a halálbüntetés eltörlésének emberjogi okait, esetleg magyarázzátok meg saját álláspontotokat a halálbüntetésről széles összefüggésben! Véleményetek szerint van a világnak ebben a nagyon fontos emberi kérdésben többé-kevésbé egységes álláspontja?

11. A SzK Emberi Jogok Védelméről és Támogatásáról szóló Stratégiájának előkészítése folyamán gyakran került szóba szakmai körökben és a médiában egyaránt a „jogérvényesítés” problémaköre.

Ismertessétek, hogy mit értünk az emberi jogok érvényesíthetősége alatt! Magyarázzátok meg, hogy miként függ össze az emberi jogok érvényesíthetősége a demokráciával és a hatalmi szervek és állami intézmények megfelelő működésével!

12. Az iskolában és még a szüleitek munkahelyén is előfordulhat a diszkrimináció - megkülönböztető bánásmód - nyílt vagy burkolt formában. Diszkriminációnak minősülhet az állam megkülönböztető bánásmódja polgáraival szemben, a felettesek megkülönböztető bánásmódja beosztottaikkal szemben, de felléphet két vagy több természetes személy (diákok, munkavállalók) közti kapcsolatokban is.

Gondolkodjatok el azon, hogy a diszkrimináció milyen különféle formái és megnyilvánulásai lehetségesek az iskolában vagy a munkahelyen! Mutassatok be néhány konkrét példát! Miként viszonyulnátok Ti a diszkrimináció általatok hozott példájához/formájához, ha az személyesen érintene Benneteket?

13. 2002-ben az Eperjesi Kerületi Bíróság ítéletében kimondta, hogy a megye egyik iskolájában fennáll a roma gyermekek szegregációjának ténye, és az iskolát a jogszerű állapot helyreállítására kötelezte.

Magyarázzátok meg, hogy mit értünk az iskolai szegregáció fogalma alatt és próbáljátok felvázolni, hogy miben látjátok a romatelepekről származó gyermekek oktatásának legfőbb problémáit! Miként oldanátok meg Ti az ő helyzetüket? Törekedjete emberjogi érvelést alkalmazni!

14. Biztosan van a baráti vagy az ismerősi körötökben fogyatékkal élő ember. A fogyatékkal vagy egészségügyi gondokkal élő személyek némely emberi jogainak gyakorlása nehézségekbe ütközhet.

Ismertessétek, hogy milyen intézkedések szükségesek az állam vagy közintézetek és intézmények üzemeltetői részéről ahhoz, hogy a fogyatékkal élő személyek egyenrangúan gyakorolhassák emberi jogukat, nevezetesen az információk fogadásához és terjesztéséhez való jogukat és választójogukat!

15. A SzK Alkotmánya és a nemzetközi dokumentok egyaránt rögzítik a nemi egyenlőség elvét (a férfiak és a nők közötti egyenjogúság és egyenlőség).

Ismertessétek, hogy miben látjátok jelenleg a nemi egyenlőség elvének érvényesülésével kapcsolatos legnagyobb gondokat és máig tartó elégtelenségeket! Miért volt szükség szerintetek olyan hosszú időre ahhoz, hogy legalább papíron érvényt nyerjen a férfiak és nők közötti egyenlőség?

Autor: PhDr. Kálmán Petőcz

Recenzentka: PhDr. Dagmar Horná, PhD

Prekladateľka: Mgr. Hodossy Katalin

Redakčná úprava: PhDr. Dagmar Horná, PhD

Celoštátna komisia Olympiády ľudských práv

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2015